Ký bởi: Văn phòng
Cơ quan: Bộ Y tế
Ngày ký: 24-08-2021
15:51:30 +07:00

BỘ Y TẾ

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 1253 /BC-BYT

Hà Nội, ngày 24 tháng 08 năm 2021

tamntm.vaac.Nguyen Thi Minh Tam_06/09/2021 15:28:36

BÁO CÁO
Tổng kết công tác thi hành pháp luật và rà soát các văn bản quy định về xác định tình trạng nghiện ma túy

Kính gửi: Thủ tướng Chính phủ.

Thực hiện Quyết định số 720/QĐ-TTg ngày 18/5/2021 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Danh mục và phân công cơ quan chủ trì soạn thảo văn bản quy định chi tiết thi hành Luật Phòng, chống ma túy được Quốc hội khoá XIV thông qua tại Kỳ họp thứ 11 (Luật PCMT); Bộ Y tế được giao chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành, cơ quan có liên quan nghiên cứu, xây dựng, trình Chính phủ ban hành Nghị định quy định cơ sở y tế đủ điều kiện xác định tình trạng nghiện ma túy; hồ sơ, trình tự, thủ tục xác định tình trạng nghiện ma túy. Để đánh giá tính khách quan, toàn diện kết quả đạt được, cũng như vướng mắc, bất cập phát sinh quá trình thực hiện, từ đó đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả thực thi và đề xuất xây dựng Nghị định, Bộ Y tế đã có công văn số 4566/BYT-AIDS ngày 07/6/2021 đề nghị Bộ Công an, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, và Ủy ban nhân dân 63 tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương báo cáo tổng kết việc triển khai Thông tư liên tịch số 17/2015/TTLT-BYT-BLĐTBXH-BCA ngày 09/7/2015 của Bộ Y tế, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Bộ Công an quy định thẩm quyền, thủ tục và quy trình xác định tình trạng nghiện ma túy (sau đây gọi tắt là Thông tư liên tịch số 17).

Trên cơ sở báo cáo tổng kết của các đơn vị Bộ ngành và địa phương, Bộ Y tế báo cáo tổng kết như sau:

I. TÌNH HÌNH TRIỂN KHAI THÔNG TƯ LIÊN TỊCH SỐ 17

1. Công tác chỉ đạo, triển khai thực hiện

Ngay sau khi Thông tư liên tịch số 17 được ban hành, Bộ Y tế đã quán triệt triển khai thi hành. Bộ Y tế đã phối hợp với Bộ Công an, Lao động - Thương binh và Xã hội chỉ đạo các đơn vị liên quan tổ chức Hội nghị phổ biến văn bản cho Ủy ban nhân dân (UBND) tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Sở Y tế, Sở Lao động - Thương binh và Xã hội (Sở LĐBTXH), Công an tỉnh, Trung tâm Phòng, chống HIV/AIDS, Chi Cục phòng, chống Tệ nạn xã hội của 63/63 tỉnh, thành phố và các cơ quan, đơn vị có liên quan.

Tại các địa phương, UBND các tỉnh, thành phố đã chỉ đạo Sở Y tế, Sở LĐBTXH, Công an tỉnh, UBND các cấp nghiêm túc triển khai thực hiện. Việc chỉ đạo này được thể hiện dưới nhiều hình thức khác nhau:

- Ban hành văn bản hướng dẫn về thẩm quyền xác định tình trạng nghiện ma túy;

- Xây dựng kế hoạch và tổ chức tập huấn chẩn đoán xác định tình trạng nghiện ma túy và các phương pháp hỗ trợ điều trị nghiện ma túy;

- Chỉ đạo, hướng dẫn, phối hợp trong công tác thanh tra, kiểm tra theo chức năng của ngành Y tế trong việc thực hiện Thông tư liên tịch số 17;

- Ban hành quy chế phối hợp thực hiện các quy định của pháp luật về quản lý người nghiện ma túy;

- Xây dựng, ban hành các văn bản, kế hoạch chỉ đạo, triển khai thực hiện nhiệm vụ quản lý người nghiện, tổ chức các hình thức cai nghiện, hỗ trợ các vấn đề xã hội đối với người nghiện và người sau cai nghiện ma túy,… tổ chức các hoạt động hỗ trợ hòa nhập cộng đồng đối với người nghiện ma túy tại địa phương;

Nhìn chung công tác chỉ đạo triển khai thi hành đã được tiến hành một cách nghiêm túc, kịp thời, đảm bảo các điều kiện cần thiết để đưa các quy định của Thông tư liên tịch số 17 vào đời sống xã hội, góp phần nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống ma túy.

tamntm_vaac_Nguyễn Thị Minh Tâm_01/09/2025 15:23:30

2. Kết quả triển khai

2.1. Công tác tuyên truyền, phổ biến

Những năm qua, Bộ Y tế, Bộ Công an, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội và các Bộ, ngành liên quan, các địa phương đã tổ chức nhiều hội nghị tuyên truyền, phổ biến pháp luật về phòng, chống ma túy; đồng thời tổ chức hàng ngàn buổi tuyên truyền cho quần chúng nhân dân với hàng chục ngàn lượt người tham dự. Ngày 29/9/2014, Ủy ban Quốc gia phòng, chống AIDS và phòng, chống tệ nạn ma túy, mại dâm đã phối hợp với Đài truyền hình Việt Nam, Đài tiếng nói Việt Nam và Thông tấn xã Việt Nam ký kết Chương trình phối hợp truyền thông số 3598/CTr-PHTT về phòng và chống HIV/AIDS, ma túy, mại dâm đến năm 2020. Với quy mô 3 đài quốc gia; 63 đài phát thanh, truyền hình địa phương; 1.020 cơ quan báo, tạp chí in và báo, tạp chí điện tử cùng với khoảng 1.700 trang thông tin điện tử tổng hợp, 208 trang mạng xã hội được cấp phép, về cơ bản đã đáp ứng kịp thời, đúng định hướng, làm cho người dân hiểu và chấp hành pháp luật ngày càng tốt hơn.

Bộ Y tế, Bộ Công an, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội đã phối hợp với các cơ quan truyền thông, báo chí thực hiện các biện pháp tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, qua sổ tay, sách mỏng về các quy định của pháp luật về công tác cai nghiện ma túy nói chung và các quy định về xác định tình trạng nghiện ma túy nói riêng.

Các tỉnh, thành phố đã tổ chức tuyên truyền, phổ biến sâu rộng đến nhân dân về pháp luật phòng, chống ma túy nhất là các văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến công tác cai nghiện và quản lý sau cai. Phát tờ rơi tuyên truyền về tác hại của ma túy, băng zôn, tranh cổ động tuyên truyền phòng, chống ma túy trên địa

bàn. Tổ chức tuyên truyền về tác hại của ma túy và vận động nhân dân tham gia phòng ngừa, đấu tranh, tố giác tội phạm và tệ nan ma túy tại địa bàn phức tạp về ma túy. Truyền thông về lợi ích của chương trình điều trị nghiện các chất dạng thuốc phiện bằng thuốc Methadone, các biện pháp cai nghiện.

Các địa phương đã tổ chức Hội nghị phổ biến Thông tư liên tịch số 17 ngay sau khi Thông tư liên tịch được ban hành. Đồng thời, tổ chức tập huấn về chẩn đoán xác định tình trạng nghiện ma túy và các phương pháp hỗ trợ điều trị nghiện ma túy.

2.2. Công tác đào tạo, tập huấn

Bộ Y tế đã phối hợp với Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, các cơ quan liên quan tổ chức tập huấn cấp giấy chứng nhận được tập huấn xác định tình trạng nghiện cho đại diện Sở Y tế, Chi Cục phòng, chống Tệ nạn xã hội, Giám đốc các Bệnh viện Tâm thần tỉnh, Trưởng khoa tâm thần Bệnh viện đa khoa tỉnh, Trưởng phòng y tế thuộc các cơ sở cai nghiện ma túy về công tác xác định tình trạng nghiện ma túy.

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội đã ban hành Thông tư số 04/2016/TT-BLĐTBXH ngày 28/4/2016 quy định khung chương trình đào tạo về tư vấn, điều trị nghiện ma túy và bộ tài liệu về tư vấn điều trị nghiện cho cán bộ quản lý, cán bộ trực tiếp làm công tác cai nghiện. Hằng năm, Bộ phối hợp với các cơ quan liên quan tổ chức tập huấn và cấp chứng nhận cho cán bộ trực tiếp làm công tác tư vấn, điều trị nghiện ma túy.

Tại các địa phương, Sở Y tế đã tổ chức tập huấn, cấp giấy chứng nhận về công tác xác định tình trạng nghiện ma túy cho đội ngũ y, bác sĩ công tác tại TTYT huyện/thị xã/thành phố và các TYT xã/phường/thị trấn; cán bộ làm công tác cai nghiện tại cộng đồng và tại cơ sở cai nghiện ma túy.

Trung tâm Y tế, Trạm Y tế, phòng khám đa khoa khu vực, các cơ sở cai nghiện của tỉnh/thành phố tổ chức tập huấn cho tổ công tác cai nghiện tại cộng đồng của các xã/phường/thị trấn về công tác xác định tình trạng nghiện ma túy và cấp chứng chỉ, giấy chứng nhận cho các cán bộ này.

2.3. Công tác xác định tình trạng nghiện ma túy

a) Địa điểm tiến hành xác định tình trạng nghiện ma túy

Hằng năm, ngành y tế phối hợp với ngành công an, ngành LĐTBXH thực công tác xác định tình trạng nghiện ma túy và tổ chức thực hiện công tác cai nghiện ma túy và quản lý sau cai nghiện ma túy trên địa bàn.

Các cơ sở xác định tình trạng nghiện ma túy chủ yếu đặt tại: Bệnh viện đa khoa tuyến tỉnh, Bệnh viện chuyên khoa Tâm thần, Bệnh viện đa khoa tuyến huyện, phòng khám đa khoa khu vực, Trung tâm y tế huyện, Trạm y tế xã/phường/thị trấn.

Một số tỉnh, thành phố bố trí địa điểm xác định tình trạng nghiện ma túy tại trụ sở Công an cấp xã và cấp huyện; ngành Y tế thực hiện công tác chuyên môn.

b) Phối hợp liên ngành trong công tác xác định tình trạng nghiện ma túy

Công tác xác định tình trạng nghiện ma túy phải được các cấp, các ngành quan tâm chỉ đạo, tạo điều kiện và cùng phối hợp tiến hành đồng bộ từ cấp tỉnh đến cơ sở.

Các địa phương ban hành kế hoạch liên ngành Y tế - Công an - LĐTBXH để thực hiện Thông tư liên tịch số 17 trên địa bàn tỉnh, thành phố.

Phòng Y tế, Phòng Lao động - Thương binh và xã hội và Công an các huyện, thị xã, thành phố phối hợp với phòng, ban, ngành liên quan chỉ đạo ngành, đoàn thể ở xã, phường, thị trấn thực hiện tốt công tác xác định tình trạng nghiện ma túy trên địa bàn.

Đồng thời, chỉ đạo các đơn vị tăng cường công tác quản lý sau cai nghiện tại cộng đồng:

- Thường xuyên phối hợp với cơ quan chức năng tổ chức theo dõi, quản lý người bệnh sau cai nghiện về với cộng đồng nhằm giảm tỷ lệ tái nghiện; hỗ trợ thuốc và phương pháp luyện tập, nâng cao thể trạng cho người nghiện để tái hòa nhập cộng đồng.

- Tổng hợp, theo dõi, quản lý, cập nhật và cung cấp danh sách nhân viên y tế, bác sỹ đã được Sở Y tế cấp giấy chứng nhận tập huấn, đủ điều kiện khám, xác định tình trạng nghiện ma túy theo quy định tại Điều 3 Thông tư liên tịch số 17 cho các cơ quan chức năng liên quan phối hợp thực hiện.

- Chỉ đạo Trạm y tế xã/phường/thị trấn tăng cường công tác phát hiện, xác định, chẩn đoán các tình trạng nghiện ma túy kể cả dạng thuốc phiện và ma túy tổng hợp; kịp thời chuyển tuyến đối với các trường hợp khó để được chẩn đoán xác định và điều trị.

- Phối hợp chặt chẽ cùng cơ quan Công an địa phương trong việc khám, xác định tình trạng nghiện ma túy.

Ngành Y tế thường xuyên phối hợp với ngành Công an, ngành LĐTBXH, các ngành, chức năng trong công tác phòng, chống ma túy, đặc biệt là công tác thanh tra, kiểm tra về phòng, chống ma túy và công tác chẩn đoán, xác định và điều trị cho người nghiện ma túy tại địa phương.

c) Số người được xác định tình trạng nghiện ma túy

Việc xác định tình trạng nghiện ma túy được thực hiện theo quy định tại Thông tư liên tịch số 17, theo đó, các cá nhân thuộc diện cần phải xác định tình trạng nghiện ma túy quy định tại Nghị định số 94/2010/NĐ-CP ngày 09/09/2010 của

Chính phủ quy định về tổ chức cai nghiện ma túy tại gia đình, cai nghiện ma túy tại cộng đồng, Nghị định số 111/2013/NĐ-CP ngày 30/9/2013 của Chính phủ quy định chế độ áp dụng biện pháp xử lý hành chính giáo dục tại xã, phường, thị trấn, Nghị định số 221/2013/NĐ-CP ngày 30/12/2013 của Chính phủ quy định chế độ áp dụng biện pháp xử lý hành chính đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc.

- Giai đoạn 2014 - 2020, cả nước đã ban hành Quyết định áp dụng biện pháp giáo dục tại xã, phường, thị trấn đối với 82.457 trường hợp, chiếm phần lớn số người bị áp dụng biện pháp giáo dục tại xã, phường, thị trấn.

- Giai đoạn 2008 - 2020, tổ công tác cai nghiện ma túy cả nước đã tổ chức cai nghiện tự nguyện tại gia đình, cộng đồng cho 102.810 lượt người.

- Giai đoạn 2016 - 2020, cả nước đã tổ chức cai nghiện bắt buộc cho người nghiện theo Quyết định của Tòa án là 126.685 lượt người, trong đó, năm 2016: 16.607 lượt người; năm 2017: 20.379 lượt người; năm 2018: 24.821 lượt người; năm 2019: 28.888 lượt người; năm 2020: 35.990 lượt người[1].

- Hiện nay, tổng số học viên đang được cai nghiện tại các cơ sở cai nghiện trong cả nước là 40.248 người, trong đó 32.986 người theo Quyết định của Tòa án, 3.825 người cai nghiện tự nguyện và 2.631 người thuộc diện không có nơi cư trú ổn định[2].

2.4. Công tác kiểm tra, đánh giá

Cùng với việc xây dựng, ban hành các văn bản quy phạm pháp luật theo thẩm quyền, Bộ Y tế, Bộ Công an, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội thường xuyên chủ trì, phối hợp với Ủy ban về các vấn đề xã hội của Quốc hội, các Bộ, ngành liên quan tổ chức các đoàn kiểm tra, giám sát tình hình thực hiện Nghị quyết số 77/2014/QH13, Nghị quyết số 98/NQ-CP, công tác phòng, chống ma túy đặc biệt là công tác thanh tra, kiểm tra về phòng, chống ma túy, cai nghiện, điều trị nghiện các chất dạng thuốc phiện và công tác chẩn đoán, xác định và điều trị cho người nghiện ma túy tại địa phương; qua đó, kịp thời phát hiện, xử lý sai phạm, đề xuất, kiến nghị Chính phủ, Quốc hội các giải pháp tháo gỡ khó khăn, vướng mắc trong công tác phòng, chống ma túy và công tác chẩn đoán, xác định và điều trị cho người nghiện ma túy.

Tại một số địa phương, Sở Y tế đã tổ chức hướng dẫn, kiểm tra các Trạm y tế trong việc thực hiện kế hoạch công tác phòng, chống ma túy và công tác xác định đối tượng nghiện. Đồng thời, phối hợp với Công an địa phương thực hiện việc xét nghiệm, chẩn đoán xác định tình trạng nghiện của các đối tượng nghi ngờ để áp dụng biện pháp cai nghiện phù hợp theo quy định.

---

[1] Báo cáo tổng kết của Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội, 2021.
[2] Báo cáo tổng kết của Bộ Công an, 2021.

III. KHÓ KHĂN, VƯỚNG MẮC

1. Những khó khăn, bất cập, vướng mắc

Việc xác định tình trạng nghiện ma túy được thực hiện theo quy định tại Thông tư liên tịch số 17; theo đó, các cá nhân thuộc diện cần phải xác định tình trạng nghiện ma túy quy định tại Nghị định số 94/2010/NĐ-CP ngày 09/09/2010 của Chính phủ quy định về tổ chức cai nghiện ma túy tại gia đình, cai nghiện ma túy tại cộng đồng, Nghị định số 111/2013/NĐ-CP ngày 30/9/2013 của Chính phủ quy định chế độ áp dụng biện pháp xử lý hành chính giáo dục tại xã, phường, thị trấn, Nghị định số 221/2013/NĐ-CP ngày 30/12/2013 của Chính phủ quy định chế độ áp dụng biện pháp xử lý hành chính đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc.

Sau 6 năm triển khai, Thông tư liên tịch số 17 có các tồn tại, vướng mắc như sau:

1.1. Chưa có quy định và hướng dẫn xác định tình trạng nghiện ma túy đối với nhiều loại ma túy:

Thông tư liên tịch số 17 chỉ quy định tiêu chí xác định tình trạng nghiện cho hai nhóm chất dạng thuốc phiện Opiats và nhóm các chất dạng Amphetamine. Tuy nhiên, danh mục các chất ma túy của Chính phủ quy định có 540 loại ma túy khác nhau.

Việc xác định các chất ma túy còn gặp nhiều khó khăn, phổ biến hiện nay chỉ xác định được 6 loại ma túy: Cần sa (THC), chất dạng thuốc phiện (Heroin, morphin), Ketamin, Benzodiazepin, thuốc lắc (MDMA) và ma túy đá (Methamphetamine); Thiếu trang thiết bị và sinh phẩm để xác định các loại ma túy khác.

1.2. Chưa có đầy đủ cơ sở pháp lý để buộc người nghiện tuân thủ đầy đủ việc xác định tình trạng nghiện với thời gian đáp ứng yêu cầu:

Khi bị cơ quan công an bắt, đối tượng sử dụng trái phép chất ma túy thường vừa sử dụng chất ma túy xong nên đang trong tình trạng no thuốc, không có biểu hiện các dấu hiệu nghiện ra bên ngoài (hội chứng cai), vì vậy cần có thời gian theo dõi, chờ thời gian đói thuốc mới biểu hiện dấu hiệu của nghiện.

Theo quy định của Thông tư liên tịch số 17, để xác định tình trạng nghiện ma túy thì người nghiện ma túy phải lưu lại cơ sở y tế để theo dõi hội chứng cai tối đa là 03 ngày đối với nghiện ma túy nhóm Opioid và 05 ngày đối với nghiện ma túy tổng hợp nhóm Amphetamine. Tuy nhiên, thời gian tạm giữ người vi phạm hành chính tại cơ quan Công an theo quy định hiện hành không được quá 24 giờ. Cơ sở y tế không có chức năng tạm giữ hành chính người sử dụng trái phép chất ma túy để xác định tình trạng nghiện ma túy. Do vậy không có căn cứ để giữ người từ 3-5 ngày để theo dõi biểu hiện lâm sàng tại cơ quan công an, cơ sở y tế.

1.3. Thẩm quyền xác định tình trạng nghiện ma túy không đảm bảo tính pháp lý:

Thông tư liên tịch 17 quy định thẩm quyền là cá nhân (là bác sĩ, y sĩ đáp ứng các điều kiện theo yêu cầu của Thông tư liên tịch); cá nhân ký vào phiếu trả lời kết quả gửi cơ quan Công an. Những cá nhân này không có tư cách pháp nhân.

Thực tế triển khai cho thấy các cá nhân khi làm công tác xác định tình trạng nghiện thường lo lắng bị người nghiện trả thù và không có cơ quan/đơn vị đại diện bảo vệ. Vì vậy việc xác định trình trạng nghiện cần dựa trên quy định cho một cơ sở y tế có tư cách pháp nhân, có các bác sĩ được đào tạo chuyên môn về việc chẩn đoán nghiện để đảm bảo tính chính xác và có yếu tố bảo vệ các bác sĩ làm công việc này với việc xác định nghiện.

1.4. Cơ sở vật chất tại các cơ sở y tế tuyến quận, huyện và xã, phường, thị trấn chưa đáp ứng được yêu cầu thực hiện việc giữ người để xác định tình trạng nghiện ma túy:

Mặc dù quy định được triển khai trên quy mô từ cấp Trạm y tế, đến Trung tâm y tế huyện, thị xã, thành phố và Bệnh viện tuyến tỉnh nhưng việc thực hiện chưa đồng bộ.

- Các Trung tâm Y tế cấp huyện chưa bố trí và chưa đảm bảo cơ sở vật chất để triển khai.

- Trạm y tế cấp xã không có địa điểm riêng để theo dõi hội chứng cai của người nghiện ma túy, không đủ điều kiện về an ninh và các điều kiện sinh hoạt tối thiểu của người cần được xác định tình trạng nghiện ma túy để theo dõi việc xuất hiện các triệu chứng của trạng thái cai trong thời gian từ 3-5 ngày[1].

- Thông tư 43/2013/TT-BYT ngày 11/12/2013 của Bộ Y tế quy định chi tiết phân tuyến chuyên môn kỹ thuật đối với hệ thống cơ sở khám bệnh, chữa bệnh thì Trạm y tế xã/phường/thị trấn không có chức năng xét nghiệm và chẩn đoán nghiện ma túy; do vậy không thể thực hiện xét nghiệm này tại trạm y tế xã và nhiều tỉnh, thành phố không tiến hành xác định tình trạng nghiện tại xã[2].

- Việc xác định tình trạng nghiện ma túy nhóm ma túy tổng hợp dạng Amphetamine đến nay chỉ được thực hiện thường xuyên tại bệnh viện tâm thần tỉnh[3].

1.5. Nhân lực không đáp ứng được yêu cầu và không được tập huấn chuyên môn:

Thông tư liên tịch số 17 quy định: "Người có thẩm quyền xác định tình trạng nghiện ma túy là bác sỹ hoặc y sỹ, có chứng chỉ hành nghề khám bệnh, chữa bệnh. Có chứng chỉ hoặc chứng nhận tập huấn về chẩn đoán và điều trị cắt cơn nghiện ma túy".

---

[1]Bộ Công an, Cục Quản lý khám, chữa bệnh, Thanh tra Bộ Y tế và 19/63 tỉnh/Tp báo cáo cơ sở vật chất tại trạm y tế xã, phường, thị trấn chưa đáp ứng được yêu cầu thực hiện việc giữ người để xác định tình trạng nghiện ma túy

[2]09/63 tỉnh/Tp báo cáo không thực hiện việc xác định tình trạng nghiện ma túy tại tuyến xã.

[3]03/63 tỉnh/Tp báo cáo chỉ thực hiện việc xác định tình trạng nghiện ma túy tại Bệnh viện Tâm thần tỉnh.

Tuy nhiên, xác định tình trạng nghiện ma túy là một vấn đề khó, có thể gây nhầm lẫn, cần có kiến thức và kỹ năng lâm sàng chuyên sâu về chuyên khoa tâm thần. Vì vậy, trên thực tế các đơn vị y tế tuyến xã, tuyến huyện gặp khó khăn nhất về nhân sự chuyên môn và không thể triển khai thực hiện được[1].

Trạm y tế chỉ có 1-2 bác sỹ, có trạm không có bác sỹ, hoạt động kiêm nhiệm, thường xuyên thay đổi, trình độ hạn chế nên việc xác định tình trạng nghiện ma túy gặp khó khăn, nhất là các trường hợp nghiện ma túy tổng hợp, những đối tượng không hợp tác nên không khai thác được thông tin.

Tại nhiều cơ sở cai nghiện ma túy, bác sỹ đã có nhiều năm công tác trong việc khám bệnh, chữa bệnh, nhưng chưa được cấp chứng chỉ hành nghề khám bệnh chữa bệnh. Do đó, không đủ điều kiện về nhân sự để xác định tình trạng nghiện.

Nhân sự được giao nhiệm vụ xác định tình trạng nghiện ma túy thay đổi, không được tập huấn hoặc không kịp thời được tập huấn về chẩn đoán và điều trị cắt cơn nghiện ma túy[2].

tamntm_sac_Nguyễn thị tình_tam_01/09/2021 11:28:46

1.6. Khó khăn khi thực hiện việc chuyển tuyến đối với những trường hợp khó xác định tình trạng nghiện ma túy, đặc biệt là ma túy tổng hợp:

Trước năm 2019 nhiều tỉnh, thành phố không có Bệnh viện tâm thần, hoặc Bệnh viện đa khoa tỉnh không có khoa tâm thần. Do đó không thực hiện được việc chuyển tuyến.

Thông tư liên tịch số 17 không quy định thủ tục, thẩm quyền, trách nhiệm của các cơ quan, tổ chức, cá nhân liên quan, kinh phí, các điều kiện đảm bảo an ninh trật tự trong việc chuyển tuyến xác định tình trạng nghiện ma túy, gây khó khăn, bất cập cho việc chuyển tuyến[3] hoặc không thực hiện được chuyển tuyến mà chỉ thực hiện được ở tuyến xã, phường.

1.7. Chưa có quy định và thiếu kinh phí chi trả cho việc xác định tình trạng nghiện ma túy:

Thông tư liên tịch số 17 ghi rõ UBND tỉnh bố trí kinh phí tổ chức thực hiện Thông tư liên tịch số 17 tại địa phương từ nguồn ngân sách của địa phương và ngân sách huy động từ các nguồn khác theo quy định của Luật ngân sách và các văn bản pháp luật hiện hành. Trên thực tế:

- Chưa bố trí được nguồn ngân sách để thực hiện.

- Kinh phí không ưu tiên hỗ trợ cho chương trình phòng, chống ma túy, do vậy việc triển khai các nội dung liên quan đến chương trình phòng, chống ma túy gặp nhiều khó khăn.

---

[1] 12/63 tỉnh/Tp báo cáo khó khăn về nhân sự và chuyên môn khi triển khai xác định tình trạng nghiện ma túy tại tuyến xã.

[2] Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Bộ Công an và 17/63 tỉnh/Tp báo cáo nhân lực không đáp ứng được yêu cầu và không được tập huấn chuyên môn

[3] 04/63 tỉnh, tp báo cáo khó khăn khi thực hiện việc chuyển tuyến đối với những trường hợp khó xác định tình trạng nghiện ma túy, đặc biệt là ma túy tổng hợp.

- Nguồn kinh phí dành cho hoạt động đào tạo, tập huấn chưa được bố trí hằng năm do đó chưa đảm bảo đáp ứng yêu cầu công tác.

- Không có danh mục kỹ thuật quy định mức thu phí đối với việc chẩn đoán xác định tình trạng nghiện ma túy.

- Không có hướng dẫn cụ thể về định mức chi hỗ trợ cho các đối tượng cần xác định tình trạng nghiện trong thời gian 05 ngày.

- Không có quy định về kinh phí để thực hiện việc theo dõi, vận chuyển, mua sắm vật tư, hóa chất….phục vụ cho việc xác định tình trạng nghiện ma túy.

- Không có quy định cụ thể về chế độ, chính sách cho người làm công tác xác định tình trạng nghiện ma túy[1].

1.8. Chưa có quy định về cơ chế phối hợp giữa các ngành trong việc xác định tình trạng nghiện ma túy:

Phối hợp liên ngành còn mới dừng lại ở việc triển khai văn bản, chưa hiện thực hóa được nhiều trong hoạt động thực tế

Cán bộ y tế chỉ thực hiện làm test nhanh và đọc, trả kết quả khi công an đưa đến cơ sở y tế. Trường hợp cần chuyển tuyến không có quy định trách nhiệm của từng cơ quan, đơn vị, phương tiện, kinh phí, đảm bảo an toàn….

Cơ quan công an thường yêu cầu cán bộ y tế phải xác định và trả lời ngay kết quả nên hầu hết chỉ làm test nhanh, không có thời gian để theo dõi các dấu hiệu của hội chứng cai từ 3-5 ngày.[2]

1.9. Chưa có quy định về việc cung cấp đầy đủ các tài liệu liên quan đến tình trạng nghiện ma túy của đối tượng để hỗ trợ cho việc xác định tình trạng nghiện ma túy:

Trong thủ tục đề nghị xác định tình trạng nghiện ma túy, có biên bản vi phạm hành chính về hành vi sử dụng trái phép chất ma túy hoặc các tài liệu phản ánh hành vi sử dụng trái phép chất ma túy. Các tài liệu khác không bắt buộc như: tài liệu chứng minh đã bị áp dụng biện pháp xử lý hành chính về nghiện ma túy, tài liệu chứng minh đã bị xử phạt hành chính về hành vi sử dụng ma túy từ 02 lần trở lên.

Xác định nghiện ma túy tổng hợp dạng Amphetamine rất khó khăn, theo Thông tư liên tịch số 17 phải có ít nhất 3/6 triệu chứng và xét nghiệm dương tính, nhưng 5/6 triệu chứng là do khai thác thông tin từ đối tượng. Người nghiện thường không hợp tác, không khai báo đầy đủ các triệu chứng lâm sàng, cơ quan công an không cung cấp đầy đủ các tài liệu hỗ trợ cho việc xác định tình trạng nghiện nên nhiều trường hợp không có đủ căn cứ để xác định tình trạng nghiện[3].

---

[1]Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội và 19/63 tỉnh, tp báo cáo về việc không có quy định và thiếu kinh phí chi trả cho việc xác định tình trạng nghiện ma túy

[2] 03/63 tỉnh, tp báo cáo không có quy định về cơ chế phối hợp giữa các ngành trong việc xác định tình trạng nghiện ma túy

[3] Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội và 09/63 tỉnh, tp báo cáo về việc người nghiện thường không hợp tác, gây khó khăn cho quá trình xác định tình trạng nghiện ma túy

1.10. Chưa quy định về quyền và trách nhiệm của người được đề nghị xác định tình trạng nghiện ma túy:

Thông tư liên tịch số 17 chỉ quy định trách nhiệm của các cơ quan quản lý, cơ quan chuyên môn liên quan đến xác định tình trạng nghiện ma túy. Không quy định về quyền và trách nhiệm của người được đề nghị xác định tình trạng nghiện ma túy.

2. Nguyên nhân của những khó khăn, vướng mắc

- Tình hình nghiện ma túy ngày càng tăng, đặc biệt là các ma túy tổng hợp và có xu hướng trẻ hóa.

Theo thống kê của Bộ Công an đến hết năm 2015, tổng số người nghiện ma túy có hồ sơ quản lý trên toàn quốc là 204.134 người, tăng 46.234 người so với năm 2010. Năm 2020 số người nghiện có hồ sơ quản lý là 235.012 người, tăng 30.878 người so với năm 2015. Số người nghiện ma túy tổng hợp, chất kích thích dạng Amphetamine, Ketamine, Cocaine, Cần sa, "cỏ Mỹ" và các chất hướng thần khác đang tăng mạnh, có nhiều địa phương 100% người nghiện ma túy tổng hợp như: Quảng Ngãi, Bình Dương, Bình Phước, Phú Yên, Bình Định, Hậu Giang, An Giang và Kiên Giang. Phần lớn người sử dụng ma túy tổng hợp gặp phải vấn đề về sức khỏe tâm thần, nhiều trường hợp đã có hành vi vi phạm pháp luật đặc biệt nghiêm trọng. Hiện nay, việc xác định tình trạng nghiện đối với người sử dụng các loại ma túy không thuộc nhóm các chất dạng thuốc phiện rất khó khăn.

- Nhận thức, quan điểm của các cấp ủy đảng, chính quyền và người dân về sử dụng ma túy, nghiện, cai nghiện ma túy chưa đầy đủ, chưa thống nhất. Sự phối hợp giữa các cơ quan chức năng, chính quyền địa phương trong công tác quản lý, theo dõi, tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật đối với số đối tượng nghiện có thời điểm chưa chặt chẽ, hiệu quả chưa cao.

- Hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật về cai nghiện và quản lý sau cai chưa hoàn thiện và thiếu đồng bộ, thống nhất. Luật Phòng, chống ma túy và Luật Xử lý vi phạm hành chính trước đây không quy định về tạm giữ hành chính đối với những người được yêu cầu xác định tình trạng nghiện ma túy, do vậy không có căn cứ để tạm giữ người từ 3-5 ngày theo quy trình chuyên môn tại Thông tư liên tịch số 17.

- Công tác tuyên truyền được quan tâm đầu tư, có nhiều đổi mới, song chưa theo sát diễn biến tình hình, chủ yếu vẫn là cảnh báo hiểm họa ma túy; chưa tập trung vào đối tượng đích, chưa có biện pháp tuyên tuyên truyền hữu hiệu đối với đồng bào dân tộc vùng sâu, vùng xa, nên kết quả tuyên truyền chưa thấm sâu vào nhận thức của đồng bào. Hiện nay vẫn thiếu những chương trình tuyên truyền sâu về kỹ năng phòng, tránh các loại ma túy mới, nên phần lớn thanh thiếu niên, học sinh, sinh viên chưa có nhận thức đầy đủ, chưa có kỹ năng phòng, tránh ma túy hiệu quả.

- Bộ phận chuyên trách thực hiện công tác xác định tình trạng nghiện còn thiếu về số lượng, năng lực chuyên môn còn hạn chế không đáp ứng được quy định

về thẩm quyền xác định tình trạng nghiện, đặc biệt là ở tuyến xã, phường và nhiều cơ sở cai nghiện ma túy. Công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực làm công tác xác định tình trạng nghiện chưa được chú trọng đúng mức. Chế độ chính sách giao cho nhân lực thực hiện nhiệm vụ xác định tình trạng nghiện chưa có và chưa đáp ứng với thực tế. Đây là công việc thường xuyên tiếp xúc với người nghiện ma túy (có rối loạn tâm thần và một số nhiễm HIV), đòi hỏi phải có trách nhiệm cao nhưng chế độ ưu đãi, trợ cấp cho cán bộ còn chưa được chú trọng, nên khó tạo được động lực làm việc hoặc thu hút người có trình độ vào làm việc.

- Điều kiện cơ sở vật chất tại địa điểm xác định tình trạng nghiện chưa đảm bảo, còn thiếu cơ sở vật chất, trang thiết bị, thuốc men, đội ngũ cán bộ có trình độ, chuyên môn, đặc biệt là ở tuyến xã, phường.

- Xuất phát từ chính gia đình và bản thân người nghiện, chưa hợp tác với cơ quan chức năng, bản thân người nghiện mặc cảm không khai báo tình trạng nghiện và tự cai nghiện.

- Kinh phí dành cho công tác cai nghiện ma túy bao gồm cả xác định tình trạng nghiện và quản lý sau cai chưa thực sự được chú trọng, dẫn đến thiếu nguồn lực để tổ chức đào tạo, tập huấn chuyên môn, nghiệp vụ cho cán bộ làm công tác xác định tình trạng nghiện cũng như các chi phí để xác định tình trạng nghiện ma túy.

3. Khó khăn, vướng mắc đã được giải quyết

Để xử lý kịp thời những hạn chế, vướng mắc đã nêu trên, ngày 13/11/2020 Quốc hội khóa XIV đã thông qua Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật xử lý vi phạm hành chính 2012 (Luật số 67/2020/QH14); ngày 30/3/2021 Quốc hội khóa XIV đã thông qua Luật Phòng, chống ma túy (Luật số 73/2021/QH14), có hiệu lực thi hành kể từ ngày 01/01/2022, theo đó các biện pháp quản lý, xử lý hành chính đã được sửa đổi, bổ sung để phù hợp với thực tế hiện nay, cụ thể là:

- Luật số 67/2020/QH14 đã quy định nội dung tạm giữ hành chính với những các đối tượng cần xác định tình trạng nghiện ma túy.

- Luật số 73/2021/QH14 bao gồm: (1) thẩm quyền xác định tình trạng nghiện do các cơ sở y tế đủ điều kiện xác định tình trạng nghiện ma túy; (2) giao Bộ Y tế chịu trách nhiệm quy định tiêu chuẩn chẩn đoán và quy trình chuyên môn để xác định tình trạng nghiện ma túy; (3) Nhà nước đảm bảo kinh phí xác định tình trạng nghiện ma túy đối với những người được cơ quan công an đề nghị xác định tình trạng nghiện ma túy; (4) quy định rõ quyền và trách nhiệm của người được đề nghị xác định tình trạng nghiện ma túy.

IV. ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ

1. Đối với Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ

Sớm ban hành Nghị định quy định chi tiết một số điều của Luật Phòng, chống ma túy số 73/2021/QH14 ngày 30/3/2021về "cơ sở y tế đủ điều kiện xác định tình trạng nghiện ma túy; hồ sơ, trình tự, thủ tục xác định tình trạng nghiện ma túy".

2. Đối với Bộ, ngành, cơ quan Trung ương

- Với Bộ Y tế: Chủ trì xây dựng dự thảo Nghị định quy định về cơ sở y tế đủ điều kiện được xác định tình trạng nghiện ma túy, hồ sơ, trình tự, thủ tục xác định tình trạng nghiện ma túy; và Thông tư quy định tiêu chuẩn và quy trình xác định tình trạng nghiện đảm bảo tính khả thi trong thực tiễn.

- Các Bộ, ngành liên quan: tham gia, phối hợp với Bộ Y tế xây dựng Nghị định quy định về cơ sở y tế đủ điều kiện được xác định tình trạng nghiện ma túy, hồ sơ, trình tự, thủ tục xác định tình trạng nghiện ma túy; phân rõ vai trò của các Bộ, ngành liên quan trong việc xác định tình trạng nghiện ma túy; trong phạm vi chức năng, nhiệm vụ, chỉ đạo các cơ quan, đơn vị trực thuộc triển khai thực hiện.

3. Đối với chính quyền địa phương

- Tổ chức triển khai thực hiện Nghị định quy định chi tiết một số điều của Luật Phòng, chống ma túy, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xử lý vi phạm hành chính về cai nghiện ma túy và quản lý sau cai nghiện ma túy ngay khi có hiệu lực thi hành.

- Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật để các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể và nhân dân nhận thức một cách đầy đủ tầm quan trọng, ý nghĩa, tác dụng của biện pháp xử lý hành chính đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc. Thường xuyên hướng dẫn, đôn đốc, kiểm tra các cơ quan, đơn vị có liên quan trong công tác triển khai, áp dụng biện pháp xử lý hành chính đưa vào cơ sở cai nghiện bắt buộc; phối hợp với các Bộ, ngành liên quan giải quyết triệt để các khó khăn, vướng mắc phát sinh trong quá trình triển khai thực hiện.

- Ban hành quy chế phối hợp thực hiện xác định tình trạng nghiện ma túy trên địa bàn quản lý.

- Quan tâm đào tạo nhân lực, bố trí cán bộ có trình độ phù hợp để triển khai, thực hiện công tác xác định tình trạng nghiên ma túy; bảo đảm kinh phí cho việc thực hiện công tác xác định tình trạng nghiện ma túy thuộc phạm vi quản lý.

Trên đây là báo cáo tổng kết thi hành các quy định của pháp luật về công tác xác định tình trạng nghiện ma túy, Bộ Y tế xin báo cáo Chính phủ./.

Nơi nhận:
- Như trên;
- Văn phòng Chính phủ (để báo cáo);
- Bộ trưởng (để báo cáo);
- UBPL của Quốc hội (để biết);
- Vụ Pháp luật, VPCP (để phối hợp);
- Vụ Khoa giáo văn xã, VPCP (để phối hợp);
- Lưu VT, AIDS (05).

KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG

Đỗ Xuân Tuyên

tamntm_vpc_Nguyễn Thị Minh Tâm 01/10/2014 15:23:30